

UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET
"HAXHI ZEKA"

REPUBLIKA E KOSOVËS MINISTRIA E ARSIMIT, SHKENCËS DHE TEKNOLOGJISË		UNIVERSITETI "HAXHI ZEKA" PEJE
REKTORATI		
Nr./Bn./No. <u>551</u>	Nr./faq./Bn./str./v./p. <u>7</u>	
Data / Datum / Date <u>04.03.2024</u> Pejë: Pejë		

Këshilli Drejtues

Data: 04.03.2024

Në bazë të nenit 13, pika 1.14, dhe nenit 23, të Statutit Nr. 04-V-622 të Universitetit "Haxhi Zeka" Pejë, Këshilli Drejtues në mbledhjen e mbajtur me 29.02.2024, morri këtë:

VENDIM

- I. **Aprovohet** themelimi i Qendra për Paqe dhe të Drejtat e Njeriut në Universitetit "Haxhi Zeka" në Pejë.
- II. Këtij vendimi i bashkëngjitet arsyetimi dhe të dhënat për Qendrën për Paqe dhe të Drejtat e Njeriut në Universitetit "Haxhi Zeka" në Pejë.
- III. Vendimi hyn në fuqi në ditën e nënshkrimit.

Arsyetim

Duke e pasur parasysh rendësin e Qëndresë për paqe dhe të drejtat e njeriut, që synon përmirësimi dhe avancimi e njohurive në fushën e të drejtave të njeriut, të drejtës humanitare, të drejtës sociale dhe ekonomike/biznesore, barazisë gjinore, zhvillimit të demokracisë, vendosjes së shtetit ligjor dhe shoqërisë civile në Republikën e Kosovës dhe në vendet e tjera të krijuara gjatë tranzicionit nga autokracia në demokraci janë qëllimet kryesore të qendrës. Qendra përpaket të rrisë ndërgjegjësimin e studentëve, personelit akademik e jo akademik dhe të gjithë qytetarëve për rëndësinë dhe shtrirjen e idesë së të drejtave të njeriut dhe lirive individuale dhe të krijojë një klimë për vlerësimin e plotë të tyre.

Këshilli Drejtues vendosi si në diapozitiv të këtij vendimi.

Kryesuese e Këshillit Drejtues të UHZ-së
Prof. Ass. Dr. Majlinda Belegu

Vendimi t'i dërgohet: Kryesueses së KD-së, Rektorit, U.O. Sekretares së Përgjithshme, Kryesuesit të IT-së dhe Arkivës së UHZ-së.

REPUBLIKA E KOSOVËS REPUBLIKA KOSOVA MINISTRI E ARSIMIT, SHKENCËS DHE TEKNOLOGJISË		UNIVERSITETI "HAXHI ZEKA" PEJE
REKTORATI		
Nr. / Br. / No.	499	Nr. i faq/ Br. str / fo. pg 6
Data / Datum / Dato	27.02.2024	Pejë / Peé

UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET
"HAXHI ZEKA"

Data:	26.02.2024
Për:	Këshillin Drejtues të UHZ-së Dr.sc. Majlinda Belegu – Kryesuese e KD-së,
CC:	Znj. Tirana Baffiu- Hasani – U.D. Sekretar i Përgjithshëm
Nga:	Prof.dr. Armand Krasniqi – Rektor i UHZ - së <i>Per: Alcega sheh</i>
Lënda:	Kërkesë për themelimin e Qendrës për Paqe dhe të Drejtat e Njeriut në UHZ;

Arsyetimi dhe të dhënat për qendrën gjeni të bashkëngjitura në këtë dokument

Propozim për themelimin e: QENDRA PËR PAQE DHE TË DREJTAT E NJERIUT

Vizioni: Qendra për paqe dhe të drejtat e njeriut në kuadër të Universitetit "Haxhi Zeka" është një institucion i bashkimit të personalit akademik, administrativ, studentëve, OJQ - ve dhe qytetarëve për realizimin e vizionit të poshtëshënuar. Aktivitetet e anëtarëve të qendrës synojnë ndërtimin e paqes¹, mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave dhe lirive të njeriut duke i avancuar dhe promovuar metodat e përshatashme të zgjidhjes së konflikteve në nivel individual, grupor dhe politik. Qendra do të mbështet përfshirjen e vetëdijshme në anëtarësim në Bashkimin Evropian si një projekt me vlerë për paqen e stabilitetin dhe për marrjen e përgjegjësisë për fatin e përbashkët të njerëzimit në planetin Tokë.

Misioni: Një botë që manifeston kulturë për paqe dhe të drejta të njeriut.

(ndërtimi dhe fuqizimi i kapaciteteve njerëzore, projektimi dhe zbatimi i iniciativave të personalit akademik, administrativë studenteve, qytetarëve dhe shoqërisë civile për angazhim më të fuqishëm drejt ndryshimeve pozitive sociale në sferën e krijimit dhe forcimit kontributit akademik – universitar dhe sundimit të ligjit).

Vlerat.

1. Punojmë për avancimin e dinjitetit, lirisë, drejtësisë dhe sigurisë përmes marrëdhënieve të bashkëpunimit dhe edukim transformativ për paqe dhe për të drejta të njeriut.
2. Vlerat tona në të cilat jemi thellësisht të mishëruar bazohen në bindjet për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut, respektin për diversitetin, humanizmin, tolerancën, pluralizmin, përgjegjësi personale, pacifizmi, barazia dhe drejtësia social, ndërgjegjësimi, kërkesa për zgjidhje inovative,, anagazhimi i komunitetit, bashkëpunimi dhe dialogu dhe barazia gjinore dhe jo dhunën.

CILAT JANË SYNIMET TONA

Përmirësimi dhe avancimi i njohurive në fushën e të drejtave të njeriut, të drejtës humanitare, të drejtës sociale dhe ekonomike/biznesore, barazisë gjinore, zhvillimit të demokracisë, vendosjes së shtetit ligjor dhe shoqërisë civile në Republikën e Kosovës dhe në vendet e tjera të krijuara gjatë tranzicionit nga autokracia në demokraci janë qëllimet kryesore të Qendrës

Qendra përpiqet të rrisë ndërgjegjësimin e studentëve, personalit akademik e jo akademik dhe të gjithë qytetarëve për rëndësinë dhe shtrirjen e idesë së të drejtave të njeriut dhe lirive individuale dhe të krijojë një klimë për vlerësimin e plotë të tyre.

Fushat më të rëndësishme të veprimtarisë së Qendrës janë:

¹ Duke ndërtuar paqen, ne kuptojmë ndërtimin dhe përmirësimin e strukturave dhe procedurave për ndërgjegjësimin, formulimin dhe zgjidhjen e problemeve, konflikteve dhe padrejtësive duke përdorur metoda demokratike dhe të tjera jo të dhunshme të veprimit politik - përmirësim i vazhdueshëm i shoqërisë civile dhe sigurisë bazuar në besimin dhe bashkëpunimin

- ☐ Arsimimi
- ☐ Publikimet
- ☐ Puna kërkimore dhe zhvillimi i propozimeve për përmirësimin e legjislationit, politikave dhe praktikave në fushën e të drejtave të njeriut, sundimit të ligjit dhe të drejtës humanitare
- ☐ monitorimi i respektimit dhe raportimi për gjendjen e të drejtave të njeriut
- ☐ promovimi publik i idesë së të drejtave të njeriut (shfaqje publike, manifestime publike, prodhim filmi dhe radio, etj.)
- ☐ organizimi i debateve publike, tubimeve, ligjëratave dhe formave të tjera të edukimit dhe informimi i publikut për të drejtat e njeriut
- ☐ krijimi i ligjeve model dhe propozimeve për reformimin dhe përmirësimin e punës së institucioneve shtetërore
- ☐ raportimi për gjendjen e të drejtave të njeriut
- ☐ ofrimin e ndihmës ligjore dhe psikologjike për azilkërkuesit
- ☐ mbështetje për punën vullnetare
- ☐ shërbime për institucionet qeveritare në draftim legjislationi

Lajmet

Programet

1. **Barazia gjinore.** Si institucion kyç arsimor, universiteti ka detyrimin të promovojë barazinë gjinore si parim bazë i shoqërive demokratike që përpiqen të modernizojnë jetën shoqërore. Pa sensibilizim për barazi gjinor edhe në fushën e arsimit dhe integrimi nuk mund të ketë perspektivës gjinore në arsimin dhe as që mund të flitet për barazi gjinore. Në të ardhmen, duke zbatuar planin e veprimtarisë së kësaj qendre, vëmendje e veçantë do t'i kushtohet barazisë në universitet në aspektin e përfaqësimit të barabartë i të dy gjinive në të gjitha sferat e jetës private dhe publike, por gjithashtu do të bëhen përpjekje për të mundësuar të drejtën e diversitetit.

Duke prezantuar modele inovative që në lidhje me ndryshimet strukturore në politikat gjinore brenda institucioneve të arsimit të lartë, do të mundësojë është përmirësimi i barazisë gjinore dhe i vetë pozitës së gruas.

Një segment jashtëzakonisht i rëndësishëm i arsimit të lartë është sensibilizimi gjinor dhe një kontribut të rëndësishëm në këtë ka dhënë Deklarata Botërore për Arsimin e Lartë për Shekullin 21, e cila rekomandon heqjen e stereotipeve gjinore në arsimin e lartë, respektimin e aspekteve gjinore në disiplina të ndryshme shkencore, përfshirja aktive e grave në punën e arsimit të lartë në të gjitha nivelet.

2. **Të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore (DESK)** janë të drejta të njeriut që kanë të bëjnë me kushtet themelore sociale dhe ekonomike të nevojshme për një jetë dinjitoze dhe të lirë, dhe që kanë të bëjnë me punën dhe të drejtat e punëtorëve, sigurimet shoqërore, shëndetin, arsimin, ushqimin, ujin, strehimin. , mjedis dhe kulturë të shëndetshme.

Të drejtat e njeriut sigurojnë një kornizë të përbashkët vlerash dhe normash të njohura botërisht dhe vendosin detyrime për shtetin që të veprojë në mënyra të caktuara ose të përmbahet nga akte të caktuara. Ato janë një mjet i rëndësishëm për t'i mbajtur shtetet, dhe gjithnjë e më shumë aktorë joshitetërorë, që të japin llogari për shkeljet, si dhe për mobilizimin e përpjekjeve kolektive për të zhvilluar komunitete dhe korniza globale që kontribuojnë në drejtësinë ekonomike, mirëqenien sociale, pjesëmarrjen dhe barazinë. Të drejtat e njeriut janë universale, të patjetërsueshme, të ndërvuarura dhe të pandashme.

Të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore njihen dhe mbrohen nga instrumentet ndërkombëtare dhe rajonale për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut njeh një sërë të drejtash ekonomike, sociale dhe kulturore, ndërsa Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore (ICESCR) është burimi ligjor kryesor ndërkombëtar i të drejtave ekonomike, sociale dhe kulturore. Konventa për të drejtat e fëmijës dhe Konventa për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit ndaj grave njohin dhe mbrojnë shumë nga të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore të njohura nga ICESCR në lidhje me fëmijët dhe gratë. Konventa për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit racor ndalon diskriminimin e bazuar në origjinë racore ose etnike në lidhje me një sërë të drejtash ekonomike, sociale dhe kulturore. Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara gjithashtu ndalon çdo diskriminim në bazë të aftësisë së kufizuar, duke përfshirë akomodimin e arsyeshëm në lidhje me gëzimin e plotë të të drejtave ekonomike, sociale dhe kulturore.

3. Programi për dialog, avokim, transparencë, të drejtat e njeriut, angazhimin në komunitet dhe dialogu social.

Aktivitetet

- Debate
- Tryeza tematike të rumbullakëta
- Trajnime për të rinj dhe për persona të angazhuar në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut
- Ligjerata të hapura me specialistë vendorë e ndërkombëtarë
- Konferenca shkencore për fushën
- Monitorim të punës së gjykatave dhe të prokurorive në aspekt të respektimit të të drejtës procedurale dhe të të drejtës materiale

Projektet

- Avokimi për të drejta të njeriut
- Themelimi i komisionit për të vërtetën dhe kundër diskriminimit
- Bashkëpunimi ndërkombëtar në promovim dhe avansim të të drejtave të njeriut
- Shkolla verore për barazi, paqe dhe bashkëpunim ndërkombëtar
- Fushatë sensibilizimi kundër ksenofobisë dhe urrejtjes ndërkombëtare

- Hartimi i manualit për mundësitë dhe procedurat që do t'i kanë qytetarët për t'iu qasur Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut
- Çmimi "kalorës" (apo ngjashëm) për suksesese në promovimin e të drejtave të njeriut dhe/apo luftën kundër shkeljes së të drejtave

Publikimet

- Raportet vjetore për gjendjen e të drejtave të njeriut në vend
- Nxjerrja e një reviste shkencore për publikime nga fusha e të drejtave të njeriut, paqes dhe barazisë, e cila do të indeksohet në platforma akademike
- Udhëzues për mekanizmat që mund të përdoren nga qytetarët kur me të drejtat e tyre abuzohen nga institucionet shtetërore
- Materialet e konferencave shkencore
- Përkthim të librave botuar nga ekspertë ndërkombëtarë, në fushën e të drejtave të njeriut në BE

Shtojca:

Të drejtat ekonomike - cilat janë ato, përkufizimi dhe koncepti

Të drejtat ekonomike konsiderohen të drejta të njeriut që kanë të bëjnë me garantimin e kushteve ekonomike që mundësojnë një jetë të lirë dhe dinjitoze. Këto të drejta ekonomike zakonisht studiohen së bashku me të drejtat sociale dhe kulturore dhe njihen si DESK (të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore). Këto të drejta konsiderohen të drejta të njeriut nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara, e cila miratoi këto të drejta ekonomike në Deklaratën e saj Universale të të Drejtave të Njeriut në vitin 1948, së bashku me të drejtat e tjera civile dhe politike.

Përveç kësaj, në vitin 1966, këto të drejta ekonomike u pasqyruan si të drejta civile të njerëzve në Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore.

Shumë vende i miratuan këto të drejta ekonomike edhe në kushtetutat e tyre. Ai përpiqet për një botë më humane, i shqetësuar për problemet e jetës së njerëzve, prandaj promovohen këto të drejta.

Nga se përbëhen këto të drejta ekonomike?

Funksioni kryesor është të kujdesemi që të gjithë qytetarët të kenë një situatë ekonomike që u mundëson atyre të jetojnë një jetë të lirë dhe dinjitoze. Për ta bërë këtë, duhet të ndiqen disa parime:

Mosdiskriminimi. Duhet të ketë barazi pa diskriminim në bazë të seksit, moshës, racës, fesë, ideve politike apo rrethanave të tjera. Kështu, duke i mundësuar të gjithëve të kenë akses në këto të drejta ekonomike.

Shtetet duhet të marrin përsipër të ndjekin penalisht shkeljet e këtyre të drejtave ekonomike nga qytetarët e tyre.

Shtetet duhet të ndjekin politika legjislative që e bëjnë zhvillimin e këtyre të drejtave ekonomike efektive.

Shtetet, nga ana tjetër, duhet t'u përmbahen këtyre të drejtave në politikat e tyre në mënyrë që të fitojnë vlerën që u caktohet nga DUDNJ.

OKB-ja ka krijuar punë për të monitoruar kontrollin dhe përmbushjen e këtyre të drejtave ekonomike - → Komiteti për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore (CESCR).

E drejta ekonomike

Përveç përkufizimit të mësipërm. E drejta tregtare mund të përcaktohet individualisht.

Kjo e drejtë rregullon, organizon dhe kontrollon administrimin e shtetit në politikat e tij për arritjen e interesit të përgjithshëm?

Kjo e drejtë nuk ekziston si një çështje e vetme, ndryshe nga e drejta e punës, civile apo penale, të cilat kanë edhe juridiksionin e tyre.

Megjithatë, ekziston e drejta ekonomike në të drejtën tatimore tregtare, të punës dhe administrative. Është një e drejtë e natyrës transversale.

Ligji ekonomik synon të nxisë efektivitetin e politikave shtetërore, të sanksionojë veprimet që tentojnë të cenojnë rendin ekonomik dhe të inkurajojë veprimtari ekonomike efikase, të qëndrueshme dhe egalitare